

INTERMEDIEREA ÎN DREPTUL CIVIL ȘI COMERCIAL

Lector universitar doctor Ovidiu Horia MAICAN¹

Rezumat

O categorie importantă de contracte o constituie contractele de intermediere (contractul de mandat, civil și comercial, contractul de comision, contractul de consignație, contractul de agenție comercială). Contractelor clasice de intermediere (contractul de mandat, contractul de comision și contractul de agenție) li se adaugă cele privind varietățile acestora (contractul de consignație, contractul de expediție, precum și aplicații ale lor, contractul de intermediere în cadrul piețelor reglementate și cele în domeniul asigurărilor. Mai pot fi menționate și contractul de franciză și contractul de distribuție exclusivă.

Cuvinte cheie: *intermediere, mandat, comision, consignație, agenție*

Clasificarea JEL: K 19, K 22, K 40

INTRODUCERE

Anterior intrării în vigoare a noului Cod Civil, intermedierea, ca operațiune juridică, putea fi regăsită în contractele de intermediere în asigurări, contracte de prestări servicii care implicau intermedierea pentru dobândirea unor imobile, contractele de intermediere financiară, toate aceste contracte fiind calificate în literatură și în practică drept contracte comerciale, intermediarii fiind, de regulă, societăți comerciale. Totuși, nu a existat o reglementare cu caracter general a acestui tip de contract.

1. Contractul de mandat

Potrivit articolului 374 din Cod comercial aflat în vigoare până în anul 2011, mandatul avea ca obiect tratarea de afaceri comerciale pe seama și socoteala mandantului. În Codul comercial se precizau numai elementele mandatului, legiuitorul nedând o definiție clară. Temeiul legal actual al contractului este art. 2009 și urm. din Codul civil (Clocotici, Gheorghiu, 1994, pp. 44-47).

Mandatul este contractul prin care o parte, numită mandatar, se obligă să încheie unul sau mai multe acte juridice pe seama celeilalte părți numită mandant..

Mandatul comercial, așa cum era numit de către fostul Cod comercial, are mai multe caracteristici.

Are ca obiect, spre deosebire de mandatul civil, afaceri comerciale și nu se presupune a fi gratuit, art. 2010 al. (1) din Codul civil, în teza a II-a precizând că mandatul dat pentru acte de exercitare a unei activități profesionale se prezumă a fi cu titlu oneros.

Este un act cu titlu oneros, mandatarul fiind remunerat printr-o sumă fermă sau forfetară ori sub forma unui procent calculat la cifra de afaceri. Chiar dacă părțile nu au prevăzut în contract plata sau modalitățile de plată, mandantul datorează remunerație. În absența unei stipulații contractuale, remunerația este stabilită de instanța de judecată, potrivit legii, uzanțelor ori în lipsă, după valoarea serviciilor prestate.

Mandatul comercial, fiind cu titlu oneros, nu poate fi revocat în mod unilateral.

---

¹ Departamentul de Drept, Academia de Studii Economice București, ovidiuszm@yahoo.com

În cazul mandatului comercial se conferă mandatarului o mai mare libertate de acțiune și independență, potrivit dinamicii activității comerciale.

1.1. Condiții de validitate

Condiții de fond

Pentru a fi valabil încheiat, contractul de mandat comercial trebuie să respecte condițiile prevăzute de articolul 1179 Cod civil: consimțământul, capacitatea părților, obiectul contractului și cauza.

a) Consimțământul părților

Fiind un contract consensual, contractul de mandat se consideră perfectat în momentul acordului de voință al mandatarului și mandantului.

Mandatul poate fi:

- expres
- tacit (acceptarea mandatului rezultă din executarea lui).

b) Capacitatea părților

Mandatul trebuie să aibă capacitatea de a încheia el însuși actele juridice care urmează să fie încheiate în numele său de către mandatar.

Mandatarul trebuie să aibă capacitatea de exercițiu pentru a fi în măsură să încheie acte juridice personal, în numele și pe seama altuia, fără însă ca legea să-i ceară și calitatea de comerciant.

Cât privește calitatea voinței, buna sau rea-credință la încheierea actului juridic, modalitatea și locul încheierii actului juridic, se raportează la persoana reprezentantului mandatar și la terț.

c) Obiectul contractului

În articolul 374 din fostul Cod comercial se menționa că obiectul mandatului comercial este „tratarea de afaceri comerciale”, deci obiectul contractului de mandat îl constituiau faptele de comerț.

În actuala reglementare, Codul civil nu mai face vreo distincție în acest sens, astfel că reglementarea contractului de mandat include atât mandatul în materia actelor de comerț, cât și contractul de mandat în general.

În afara condițiilor generale, comune tuturor contractelor (să fie determinat sau determinabil, să fie posibil, licit, în circuitul civil etc.), în privința obiectului mandatului se impun următoarele precizări:

- mandatul are ca obiect încheierea de acte juridice de către mandatar; dacă acesta îndeplinește și fapte materiale, ele vor avea un caracter accesoriu (de exemplu: preluarea bunului care urmează a fi vândut de către mandatar, în numele și pe seama mandantului);
- actele juridice cu caracter strict personal (de exemplu, testamentul) sau alte declarații strict personale nu pot fi încheiate prin mandatar.

d) Cauza (scopul) contractului de mandat

Cauza, ca element de validitate a contractului de mandat, trebuie să îndeplinească acele condiții comune tuturor acelor acte juridice: să fie reală, licită, morală și să nu contravină regulilor de conviețuire socială.

→ Forma contractului

Contractul de mandat se încheie prin simplul acord de voință al părților (*solo consensu*), având de regulă caracter consensual. Legea, respectiv Codul civil, nu impune o

anumită formă, deoarece, potrivit articolului 2013 Cod civil, mandatul poate fi acordat în formă scrisă, verbală sau poate fi chiar tacit.

În practică, mandatul este exteriorizat, de regulă, printr-un înscris numit procură.

Procura are o dublă semnificație:

- Semnifică operațiunea juridică numită *negotium* prin care o persoană împuternicește pe altă persoană – mandatar, procurator – să încheie unul sau mai multe acte juridice în numele și pe seama ei; din acest punct de vedere procura este un act juridic unilateral care urmează a fi acceptat de către mandatar prin executarea împuternicirii.
- Semnifică mijlocul juridic numit *instrumentum* care dovedește existența și, mai cu seamă, conținutul mandatului, categoriile de acte juridice care vor fi încheiate și limitele puterii conferite mandatarului.

Procura poate fi dată sub forma:

- înscrisului sub semnătură privată;
- înscrisului autentic.

Contractul de mandat poate fi încheiat și verbal, iar acceptarea mandatului poate rezulta și din executarea sa de către mandatar. Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus unei anumite forme conform legii, trebuie la rândul lui să respecte acea formă, cu excepția cazului în care forma actului juridic este necesară doar pentru opozabilitatea actului față de terți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Felurile mandatului

În funcție de întinderea puterilor conferite mandatarului, mandatul poate fi:

- **general**, în cazul în care mandatarul este împuternicit să încheie orice acte juridice (de exemplu, actele de administrare sau de conservare), cu excepția acelor pentru care legea impune existența unui mandat special;
- **special**, dacă mandatarul este împuternicit să încheie un anumit act juridic sau anumite operațiuni determinate (de exemplu, actele de dispoziție – încheierea unei tranzacții, semnarea actului constitutiv al unei societăți comerciale, ipotecarea unui imobil).

În cazul în care mandatul este redactat în termeni generali (de exemplu: „mandatul poate să îndeplinească acte juridice în numele și pe seama mandantului”), el va fi valabil pentru actele de administrare (de exemplu, încheierea unui contract de închiriere) și de conservare (de exemplu, întocmirea unei notificări adresate debitorului).

Dubla reprezentare

În această situație mandatarul îl reprezintă atât pe mandant, cât și pe terța persoană.

Obligațiile mandatarului

1. să execute mandatul în limitele primite. Art. 2017 din Codul civil prevede că mandatarul se poate abate de la instrucțiunile primite numai dacă îi este imposibil să îl încunoștiințeze pe mandant și se poate prezuma că acesta ar fi aprobat abaterea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică. Mandatarul are în acest caz obligația înștiințării imediate a mandantului despre abateri.
2. să execute însărcinarea primită cu diligența unui bun comerciant, ca și cum ar fi afacerile sale. Codul civil precizează în art. 2018 al. (1) că dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul este ținut să execute mandatul cu diligența unui bun proprietar, iar dacă mandatul este cu titlu gratuit, mandatarul este obligat să îl îndeplinească cu diligența pe care o manifestă în propriile afaceri.
3. să arate terților împuternicirea sa (Țiclea, C. Bârsan, 1999, p. 580)
4. să încunoștiințeze fără întârziere pe mandant despre executarea mandatului
5. să păstreze destinația sumelor primite pe socoteala mandantului
6. este ținut să plătească dobânzi

7. să dea socoteală pentru gestiunea sa și să înapoieze mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului

Obligațiile mandantului

1. să pună la dispoziția mandatarului mijloacele necesare pentru executarea mandatului (articolul 20125 al. (1) din Codul civil)
2. este ținut de obligația de plată a remunerației convenite
3. să restituie cheltuielile făcute de mandatar pentru executarea mandatului

Mandantul are obligații și față de terțele persoane în baza actelor juridice încheiate de mandatar în limitele împuternicirii sale.

Răspunderea mandatarului față de mandant în cazul substituirii unei terțe persoane

Mandatarul va răspunde față de mandant numai în următoarele cazuri:

- a desemnat o altă persoană (substituit) pentru îndeplinirea mandatului fără să fi avut încuviințarea mandantului;
- a desemnat o persoană incapabilă (nedestoinică) a încheia actele juridice cerute de mandat sau în stare de insolvență notorie (articolul 2023 al. (4) Cod civil stabilind că dacă substituirea nu a fost autorizată de mandant, mandatarul răspunde pentru actele persoanei pe care a substituit-o ca și cum le-ar fi îndeplinit el însuși).

În această situație mandatarul a avut dreptul de a se substitui, dar se face vinovat de alegerea nepotrivită a persoanei care îl substituie.

Există pluralitate de mandatar ori de câte ori prin același mandat (împuternicire) au fost desemnate mai multe persoane în această calitate; obligațiile acestora vor fi divizibile (conjuncte), cu excepția cazului când în contract s-a prevăzut solidaritatea acestora.

Privilegiul mandatarului

Mandatarul beneficiază de un privilegiu special (drept de retenție) pentru tot ce i se datorează din executarea mandatului (articolul 2029 din Codul civil, el având un drept de retenție asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.. Creanțele mandatarului au prioritate față de oricare alte creanțe pe care le are față de mandant (BeluMagdo, 1996, p. 112).

Pentru a exercita acest privilegiu (garanție), mandatarul trebuie să notifice sumele datorate mandantului, cu somația de a plăti în 5 zile, cu precizarea că va trece la vânzarea bunurilor. Mandantul poate face opoziție; dacă termenele de formulare a opoziției expiră, mandatarul poate trece la vânzarea bunurilor (Angheni, M. Volonciu, C. Stoica, 2008, p.359).

Încetarea contractului de mandat

Contractul de mandat comercial încetează prin îndeplinirea funcției sale juridice. Există și situații de natură obiectivă sau subiectivă care duc la stingerea mandatului, respectiv revocarea mandatului în cazuri bine justificate, știut fiind că mandatul comercial este, de regulă, cu titlu oneros.

Revocarea poate fi expresă printr-o declarație făcută în acest sens și care trebuie să fie notificată (comunicată) terțelor persoane care, de bună credință, ar putea încheia acte juridice cu primul mandatar. În lipsa notificării, terții se pot apăra invocând aparența de drept în privința primului mandatar sau tacită, adică poate fi dedusă din orice împrejurări care dovedesc voința mandantului de a revoca mandatul încredințat unei persoane; desemnarea unui nou mandatar pentru îndeplinirea aceleiași operațiuni înseamnă, tacit, revocarea mandatarului precedent.

În cazul în care mandatul este cu titlu oneros, mandatarul poate să-i solicite mandantului despăgubiri dacă revocarea sa este intempestivă sau abuzivă.

- îndeplinirea termenului pentru care a fost încheiat contractul;
- renunțarea mandatarului este cauză de stingere a mandatului civil;
- moartea mandatarului sau a mandantului;
- incapacitatea, interdicția, falimentul uneia din părți. Totuși, când are ca obiect încheierea unor acte succesive cu caracter de continuitate, mandatul nu încetează dacă această activitate este în curs de desfășurare, cu respectarea dreptului de revocare sau renunțare al părților ori al moștenitorilor acestora.

1.2 Mandatul fără reprezentare. Contractul de interpunere

În practică este posibil ca mandatarul să încheie acte juridice în nume propriu, dar, pe seama mandantului. În acest caz, mandatul este fără reprezentare (art. 2039 din Codul civil), numit în doctrină contract de "prete-nom" (împrumut de nume) sau contract de interpunere de persoane.

Mandatul fără reprezentare poate îmbraca forma contractului de comision, de consignatie etc.

În doctrină de specialitate există două opinii cu privire la natura juridică a contractului de prete-nom.

Într-o opinie contractul de interpunere este un "mandat simulat" un caz particular de simulatie prin interpunere de persoane (Petrescu, 1976, p. 35).

În alta opinie nu poate confunda contractul de prete-nom cu simulatia prin interpunere de persoane intrucat în acest caz tertul contractant nu este complice la simulatie (Popescu, Anca, 1968, p.125).

Indiferent de faptul că tertul a cunoscut simulatia și a acceptat-o sau nu, conventia de prete-nom este o simulatie prin interpunere de persoane, deoarece constă în regimul juridic aplicabil (Deak, 1996, p. 288).

Dacă actul aparent a fost simulat și tertul a cunoscut acest lucru, el va avea calitatea de parte putând să invoce simulatia doar dacă există contrainscrisul (actul ascuns).

În cazul în care tertul cocontractant nu a cunoscut simulatia fiind de bună-credință se va prevala doar de actul aparent.

De regulă, conventia de prete-nom nu este ilicită prin ea însăși, cu excepția cazului când se apelează la această operațiune juridică pentru a se ocoli unele dispoziții de ordin imperativ (de exemplu, mandatul nu avea capacitatea de a încheia actul cu tertul persoană).

Între mandant (ocult) și mandatar se aplică regulile mandatului, iar față de tertul este obligat doar mandatarul care acționează în nume propriu, conform art. 2040 din Codul civil.

2. CONTRACTUL DE COMISION

2.1 Definiție

Comisionul este un „mandat care are ca obiect achiziționarea sau vânzarea de bunuri ori prestarea de servicii pe seama comitentului și în numele comisionarului, care acționează cu titlu profesional, în schimbul unei remunerații numite comision” (art. 2043 din Codul civil). Se constată așadar că, spre deosebire de reglementarea anterioară din art. 405 Cod comercial, unde contractul de comision era definit numai în sfera afacerilor comerciale,

în prezenta reglementare, contractul de comision este definit ca specie a contractului de mandat.

Contractul de comision, varietate a contractului de mandat, ca operație de sine stătătoare se caracterizează prin faptul că intermediarul (comisionarul) are două categorii de obligații:

- obligații care izvorăsc din relațiile cu terții;
- obligații față de comitent.

În raporturile dintre comisionar și comitent se aplică regula mandatului. Deși de afacerea încheiată de comisionar profită comitentul, totuși acesta din urmă, neavând raporturi contractuale cu terții, nu poate fi obligat să execute îndatoririle asumate de comisionar.

Contractului de comision prezintă următoarele **caractere juridice**: este un contract bilateral, cu titlu oneros, el neputând fi revocat pe cale unilaterală.

Comisionarul este plătit pentru serviciile făcute comitentului cu o sumă de bani, numită comision, care se stabilește fie sub forma unei sume fixe, fie procentual, calculat la cifra de afaceri pe care o realizează comisionarul în raportul cu terții (comisionarul beneficiază, ca și mandatarul, de privilegiul special și de dreptul de retenție asupra bunurilor comitentului până la încasarea sumelor de bani ce i se cuvin).

2.2 Efectele contractului de comision

Obligațiile comisionarului

- a) Comisionarul este obligat să respecte dispozițiile date de comitent, în limita puterilor conferite

În articolul 2048 al (1) din Codul civil se prevede: „Comisionarul are obligația să respecte întocmai instrucțiunile exprese primite de la comitent.”

La al. (2) al aceluiași articol se stabilesc totuși unele condiții în care comisionarul se poate îndepărta de la instrucțiunile comitentului și anume în cazul lipsei de timp pentru obținerea autorizației, a prezumției rezonabile că știind condițiile schimbate, comitentul și-ar fi dat autorizarea și dacă îndepărtarea de la instrucțiuni nu schimbă fundamental natură, scopul sau condițiile economice ale împuternicirii primite..

Oricum însă în aceste cazuri, comisionarul are obligația să îl înștiințeze de îndată ce este posibil pe comitent.

În afara acestor cazuri, orice operație a comisionarului cu nerespectarea puterilor primite rămâne în sarcina sa.

Pentru încheierea contractului între comisionar și terți nu se stabilesc raporturi juridice între comitent și terți, astfel încât acțiunile comisionarului către terți pot fi cedate comitentului. De regulă, comisionarul este răspunzător față de comitent pentru încheierea actelor juridice cu terții, nu și pentru executarea lor, afară de convenție contrară.

În mod excepțional în contractul de comision se poate stipula o obligație de garanție a executării contractului din partea comisionarului sub forma clauzei „*star del credere*” sau „*ducroir*” (garanția solvabilității). Prin această clauză comisionarul se obligă să răspundă față de comitent pentru ipoteza în care terțul refuză să-și plătească obligațiile sau este insolubil.

În schimbul garanției executării obligației, comisionarul are dreptul la o remunerație deosebită, cu comision special pentru garanții sau „pentru credit”, denumită provizion sau proviziune.

Cât privește natura juridică a clauzei *star del credere*, aceasta este obiectul unei controverse juridice în doctrină. Fiind considerată clauză de asigurare pentru insolvabilitate, este considerată **garanție de sine stătătoare** sau cauțiune.

- b) Comisionarul nu poate face operațiuni de vânzare pe credit pe socoteala comitentului, fără autorizarea acestuia.(art. 2047 din Codul civil)

Această regulă se justifică prin existența limitelor împuternicirii date. Comitentul trebuie să aibă siguranța încheierii la termenul convenit sau convenabil, a tuturor afacerilor încheiate cu o altă persoană pe contul său.

Dacă nesocotește această regulă, riscurile de insolvabilitate ale terțului vor fi suportate de comisionar.

- c) Momentul transmiterii dreptului de proprietate asupra mărfurilor și obiectelor interesate de transfer

În cazul în care comisionarul vinde mărfuri predate de comitent, comisionarul devine proprietar asupra sumelor de bani încasate de la terț și rămâne obligat față de comitent, ca orice debitor.

- d) Comisionarul este obligat să dea socoteală comitentului asupra îndeplinirii mandatului primit

Acesta trebuie să-l informeze pe comitent asupra tuturor împrejurărilor și operațiunilor de natură să modifice împuternicirea primită.

- e) Comisionarul este ținut să-și îndeplinească obligațiile cu bună-credință și diligența unui profesionist

Comisionarul trebuie să depună o diligență sporită, cerută unui profesionist, acționând cu bună-credință.

Obligațiile comitentului

Comitentul are următoarele obligații:

- a) să plătească comisionul convenit comisionarului (Căpățână, Ștefănescu, 1987, . 144);

Această obligație curge din momentul în care comisionarul a încheiat acte juridice cu terți, chiar dacă nu au fost executate încă obligațiile rezultate din actele juridice încheiate.

- b) să restituie cheltuielile făcute de comisionar cu îndeplinirea însărcinării primite;

- c) În cazul în care comisionarul a efectuat anumite cheltuieli pentru ducerea la îndeplinire a mandatului, comitentul trebuie să restituie aceste cheltuieli, pe baza unor dovezi, și să țină evidența lor în registrele contabile, separat pentru fiecare operațiune comercială(Căpățână, Ștefănescu, 1987, p. 144)

2.3.Încetarea contractului de comision

Efectele contractului de comision încetează în următoarele cazuri:

- revocarea împuternicirii de către comitent;
- renunțare la împuternicirea primită de către comisionar;
- moartea comitentului sau comisionarului;
- interdicția comitentului sau comisionarului;
- insolvabilitatea sau falimentul părților

În aplicarea acestor cazuri de încetare a contractului de comision, trebuie să se țină seama de necesitatea asigurării securității raporturilor comerciale.

3. CONTRACTUL DE CONSIGNAȚIE

3.1 Noțiune

„Contractul de consignație este definit prin art. 2054 al (1) din Codul civil ca varietate a contractului de comision care are ca obiect vânzarea unor bunuri mobile pe care consignantul le-a predat consignatarului în acest scop..

Așa cum rezultă din dispozițiile citate, contractul de consignație este o varietate a contractului de comision, cuprinzând însă și elemente ale altor tipuri de contracte (de exemplu, ale vânzării de mărfuri, ale depozitului).

Pentru serviciul său, consignatarul are dreptul la o remunerație sau numai la supraprețul obținut din vânzare. Vânzarea se face întotdeauna la un preț anticipat stabilit de consignant.

Consignatarul este obligat să remită consignantului suma de bani obținută ca preț al vânzării sau să restituie bunul în natură în cazul în care nu a fost vândut.

3.2 Caracterele juridice ale contractului de consignație

Contractul de consignație are următoarele caractere juridice: este

- un contract bilateral (sinalagmatic);
- un contract cu titlu oneros;
- un contract consensual.

Contractul de consignație se încheie în formă scrisă; existența acestuia, precum și orice convenție privitoare la modificarea, transformarea sau desființarea lui, se pot dovedi numai prin înscris (*ad probationem*) art. 2055 din Codul civil.

3.3 Efectele contractului de consignație

Contractul de consignație dă naștere la anumite obligații între părțile contractante. Prin încheierea actelor de vânzare-cumpărare, se nasc anumite obligații între consignatar și terți.

Obligațiile consignantului

- a) Să predea consignatarului bunurile mobile care urmează să fie vândute
- b) Să restituie cheltuielile făcute de consignatar cu ocazia îndeplinirii însărcinării primite

Prin cheltuieli trebuie înțelese sume de bani pentru conservarea, desfacerea, depozitarea bunului predat în consignație, afară de stipulație contrară.

- c) Este obligat la plata unei remunerații

În schimbul serviciilor prestate, consignatarul are dreptul la remunerație stabilită forfetar sau procentual; dacă nu s-a stabilit acest lucru, consignantul are dreptul la supraprețul ce se obține din vânzări.

Obligațiile consignatarului

- a) Să ia toate măsurile necesare pentru păstrarea și conservarea bunurilor primite

În vederea identificării bunurilor date în consignație, acestea trebuie păstrate în ambalajele lor originale și conservate intacte etichetele, mărcile și orice alte semne exterioare așa cum au fost aplicate de consignant.

Consignatarul răspunde de orice lipsă, pierdere sau deteriorare provenite din culpa sa ori a agenților și prepușilor săi.

- b) Să asigure bunurile ce i-au fost încredințate la o societate acceptată de consignant

Asigurarea se va face pentru o valoare cel puțin egală cu prețul bunurilor prevăzute în contract sau în notele și facturile care însoțesc bunurile, acoperindu-se astfel toate riscurile.

- c) Să execute mandatul dat de consignant
- d) Să dea socoteală asupra îndeplinirii mandatului său

Contractul de consignație încetează prin:

- revocarea de către consignant a împuternicirii;

- renunțarea la mandat;
- insolvabilitatea sau falimentul părților.

4. CONTRACTUL DE AGENȚIE

În practica comercială internațională, contractul de agenție se caracterizează prin flexibilitate conceptuală, ca și contract din categoria contractelor de intermediere de sorginte engleză.

Contractul de agenție este definit de art. 2072 din Codul civil ca fiind contractul prin care comitentul îl împuternicește în mod statornic pe agent, fie să negocieze afaceri pentru acesta, fie să negocieze și să încheie afaceri în numele și pe seama acestuia, contra unei remunerații, în una sau în mai multe regiuni determinate.

Agentul este un intermediar independent care acționează cu titlu profesional. El nu poate fi în același timp prepusul comitentului.

Contractul de agent prezintă următoarele caractere juridice: este un contract sinalagmatic, oneros, consensual, *intuitupersonae*, cu executare succesivă, are caracter comercial și comutativ.

Agentul permanent este împuternicit în mod statornic să efectueze anumite operațiuni juridice de natură comercială. Această trăsătură este de esența contractului, în absența acesteia contractul dobândește natura juridică a contractului de mandat sau comision.

Agentul trebuie să fie un profesionist (art. 2072 al (2) din Codul civil), persoană fizică sau juridică, ce acționează în calitate de intermediar independent. Agentul nu este prepusul comitentului, deci se află într-o poziție de egalitate juridică cu acesta.

Împuternicirea agentului se poate exercita în una sau mai multe regiuni determinate, stabilite prin contract. Agentul poate reprezenta în teritoriu și alți comitenți, dar nu concurenți, și nu poate negocia/încheia în cont propriu sau a altor comitenți operațiuni de comerț concurente, privind bunuri sau servicii similare obiectului contractului de agenție.

4.1 Condițiile de validitate ale contractului.

Condiții de fond.

Capacitatea juridică cerută părților este aceea de a încheia acte de comerț în mod valabil. Nu poate avea statutul de agent comercial permanent persoana care:

- ➔ are calitatea de organ legal sau statutar al unei persoane juridice și atribuții de reprezentare ale acesteia (art. 2073 alin. 2 lit. a) din Codul civil);
- ➔ este asociat sau acționar și este împuternicit legal să îi reprezinte pe ceilalți asociați sau acționari (art. 2073 alin. 2 lit. b) din Codul civil);
- ➔ are calitatea de administrator judiciar, lichidator, tutore, curator, custode în raport cu comitentul (art. 2073 alin. 2 lit. c) din Codul civil);
- ➔ intermediază în cadrul burselor de valori și piețelor reglementate de valori mobiliare, mărfuri și instrumente financiare derivate (art. 2073 alin. 1 lit. a) din Codul civil);
- ➔ persoanele care au calitatea de agent sau broker de asigurări și reasigurări (art. 2073 alin. 1 lit. b) din Codul civil);
- ➔ persoane care, în calitate de agent, prestează un serviciu neremunerat (art. 2073 alin. 1 lit. c) din Codul civil).

Condiții de formă.

Contractul de agent trebuie încheiat în formă scrisă, condiție cerută *ad probationem* (art. 2027 din Codul civil).

Clauza de neconcurență, reglementată de art. 2075 din Codul civil, trebuie redactată în scris, sub acțiunea nulității, fiind definită ca „acea stipulație contractuală a cărei efect constă în restrângerea activității profesionale a agentului pe perioada contractului de agenție

sau ulterior încetării sale, trebuie redactată în formă scrisă, sub sancțiunea nulității. Se aplică numai pentru regiunea geografică sau grupul de persoane la care se referă contractul și doar pentru bunurile și serviciile în legătură cu care agentul este împuternicit.

Contractul de agent are o natură juridică complexă, agentul îmbină comportamentul mandatarului cu reprezentarea (negociind și încheind afaceri în numele și pe seama comitentului), cât și pe cea a mandatarului fără reprezentare (negocierea afacerilor pentru comitent) prezentând elemente distincte și din contractul de comision.

Drept consecință, contractul de agent este un instrument de intermediere a afacerilor comerciale, făcând parte cert din „familia” contractelor de intermediere (mandat comercial, comision, consignație).

4.2 Efectele juridice ale contractului.

Agentul are următoarele obligații:

- ❑ să respecte în mod corespunzător instrucțiunile rezonabile primite de la comitent;
- ❑ să desfășoare activitatea numai pe teritoriul prevăzut în contract;
- ❑ să respecte prevederile clauzei de neconcurență;
- ❑ să asigure o evidență separată a operațiunilor și o depozitare distinctă a mărfurilor aparținând fiecărui comitent;
- ❑ să îndeplinească orice obligație care îi revine potrivit contractului;
- ❑ să acționeze cu bună-credință, ca un profesionist, și să comunice toate datele către comitent.

Obligațiile comitentului:

- ❑ să plătească agentului remunerația convenită. Aceasta trebuie să fie sub forma unei sume fixe sau într-un comision, raportat la volumul sau valoarea operațiunilor sau într-o formă combinată;
- ❑ să îndeplinească orice obligații care îi revin potrivit contractului sau a dispozițiilor legale;
- ❑ trebuie să restituie toate cheltuielile făcute de agent cu ocazia contractului;
- ❑ să acționeze cu diligența unui bun profesionist, comunicând toate informațiile necesare executării contractului de agent.

CONCLUZII

Contractul de intermediere este pentru prima oară reglementat cu caracter general, în noul Codul civil. Contractelor tradiționale de intermediere (mandat, comision, consignație) și celor noi (contractul de agenție și expediție), legiuitorul noului Cod civil a înțeles să le adauge și contractul de intermediere. În noul Cod civil, contractul de intermediere este reglementat în Cartea a V-a, „Despre obligații”. Titlul IX, „Diferite contracte speciale”, Capitolul XI, ca un contract autonom.

Din punct de vedere al reglementării actuale, intermedierea reprezintă un contract ce poate fi uzitat la fel de bine atât de profesioniștii care desfășoară o activitate lucrativă, cât și de cei care nu desfășoară o activitate lucrativă, precum și de neprofesioniști.

Noul Cod Civil nu a impus condiția caracterului profesional al activității intermediarului, existând astfel o delimitare clară față de contractul de curtaș.

Cu toate acestea, dată fiind amploarea activităților cu caracter lucrativ, acest tip de contract, care presupune facilitarea încheierii unor contracte, va fi mai degrabă utilizat în relațiile dintre profesioniștii care desfășoară o activitate lucrativă, iar intermediarii vor fi cu precădere profesioniștii care desfășoară o activitate cu caracter lucrativ.

BIBLIOGRAFIE

1. Angheni, Smaranda, Volonciu, Magda, Stoica, Camelia, *Drept Comercial*, București, Ed. C. H. Beck, 2008
2. BeluMagdo, Mona Lisa, *Contracte comerciale tradiționale și moderne*, București, Ed. Tribuna Economică, 1996,
3. Căpățână, Octavian, Ștefănescu, Brândușa, *Tratat de drept al comerțului internațional*, București, Ed. Academiei, 1987
4. Clocotici, Dorin, Gheorghiu, Gheorghe, *Naturajuridică a contractului de management* în R.D.C., nr. 2/1994,
5. Deak, Francisc, *Tratat de drept civil, Contracte speciale*, București, Editura Actami, 1996,
6. Petrescu, Raul *Aspecte din practice! Tribunalului Suprem referitoare la simulația în actele juridice*, în R.R.D. nr. 1/1976
7. Popescu, Tudor -Radu, Anca, Petre, *Teoria generală a obligațiilor*, București, Editura Științifică, 1968
8. Țiclea, Alexandru, Bârsan, Corneliu, *Societăți comerciale de la A la Z*, București, Ed. Șansa S.R.L., 1999